

Utbildningsinspektion i Västerhöjdsgymnasiet

Gymnasieskola

Inledning

Verksamheten i Västerhöjdsgymnasiet har granskats och besökts den 14-18 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Västerhöjdsgymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Västerhöjdsgymnasiet intervjuades rektorer, programledare, lärare, representanter för elevhälsan och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i de flesta program. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Skolans förste rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Västerhöjdsgymnasiet	Antal elever
Gymnasieskola	1 525

Källa: Skolans rektor

Västerhöjdsgymnasiet ligger i centrum av Skövde kommun. Skolan ligger geografiskt samlad på Västerhöjd, som gränsar till Vasastaden en stadsdel i Skövde. Västerhöjdsgymnasiet består av några tre- och fyra vånings byggnader. På andra sidan Södra Bergvägen, en ganska trafikerad väg som korsar skolområdet, har elever som hör till det estetiska programmet, inriktning musik, lokaler för karaktärsämnen. Västerhöjdsgymnasiets elever har gångavstånd till Skövde Arena där lektioner i idrott och hälsa hålls samt specialidrott.

Skolan är från 1950-talet och har renoverats i olika etapper. Skolan har tillgång till skolrestaurang och caféutrymmen samt tillgång till välutrustat bibliotek. Sedan något år tillbaka har skolan haft ambitionen att samla programmen till särskilda utbildningsområden för att bl.a. fördjupa och underlätta samverkan mellan kärn- och karaktärsämnen, vilket bidrar till att synliggöra programmets idé och struktur. I anslutning till varje utbildningsområde för respektive program har programmets lärare sina arbetsplatser.

På skolan finns fem rektorer, som har resultatansvar för ett eller några program. Vid Västerhöjdsgymnasiet finns också lärare vilka som en del av sitt uppdrag också är programledare och i den egenskapen ingår i skolans ledningsgrupp. Till skolans elevhälsa hör tre specialpedagoger, två studie- och yrkesvägledare, tre skolsköterskor och fyra skolkuratorer.

Elever som tas in på Västerhöjdsgymnasiet kommer från Skövde kommun eller angränsande kommuner. Gymnasium Skaraborg, organisation i f.d. Skaraborgslän som svarar för intagning av elever till gymnasieskolan, står för skolans intagning.

Tabell 1 visar skolans organisation i årskurs 1 på nationella och specialutformade program vid tiden för besöket. Vid skolan finns även individuella program (IV) och inom IV introduktionskurs för ungdomar med invandrarbakgrund (IVIK). Alla elever, oavsett studieväg, kan söka till specialidrott, som genomförs inom ramen för det individuella valet. Skolan har följande programstruktur:

Tabell 1: Västerhöjdsgymnasiets studievägar på nationella och specialutformade program läsåret 2007/08.

PROGRAM Nationellt (N) Specialutformat (S)	INRIKTNINGAR Nationella (N) Lokala (L)
Estetiska programmet, ES, (N)	Musik (N)
Handels- och administrationsprogrammet, HP, (N)	
Medieprogrammet, MP, (N)	Medieproduktion (N)
Naturvetenskapsprogrammet NV (N)	Matematik och datavetenskap (N) Miljövetenskap (N) Naturvetenskap (N) Språk (L)
Omvårdnadsprogrammet, OP, (N)	Hälsa en livsstil (L) Räddning och akutsjukvård (L) Skydd och säkerhet (L)
Samhällsvetenskapsprogrammet, SP, (N)	Ekonomi (N) Kultur (N) Samhällsvetenskap (N) Språk (N)
Samhällsvetenskapsprogrammet, SP, (S)	Idrott (L)
Teknikprogrammet, TE, (N)	Design (L) Formgivning (L)
Individuella program, IV	Introduktionskurs för invandrare

Källa: Västerhöjdsgymnasiet

Helhetsbedömning

Västerhöjdsgymnasiet har nyrenoverade lokaler präglas skolan av en fräschör både bokstavligt och bildligt. Skolan kännetecknas av ett öppet och trivsamt klimat och ger ett intryck av känsla för kultur, naturvetenskap, bildning och humanism. Ett uttryck för detta är bl.a. de konserter som elever på det estetiska programmet genomför på skolan, i kyrkor eller andra samlingsplatser i Skövde och dess omgivning. Elever på medieprogrammet har deltagit i tävling för filmare, vilket gjort sko-

lan känd och skolan försöker engagera elever att producera egna radioprogram och tidningar. Eftersom skolan haft ambitionen att samla de olika programmen till lokalt avgränsade områden har detta resulterat i att eleverna känner bättre samhörighet med varandra och med programmets lärare än med skolan som helhet. Skolans olika program har således i de flesta fall funnit sin egen profil där det råder ett gott klimat för elevernas lärande och utveckling. Eleverna uppmuntras att framföra, publicera och synliggöra det de lärt sig i utbildningens olika faser. Diskussioner och problemställningar är ofta utgångspunkter för undervisningen. Västerhöjdsgymnasiet erbjuder en studiemiljö där personal och elever visar ett respektfullt och tolerant förhållningssätt till varandra. Arbetssätt och arbetsformer är ibland elevaktiva men det förekommer också att lektioner hålls där eleverna inte känner sig delaktiga. Lärarna har höga förväntningar på elevernas lärande och ställer, i det dagliga arbetet, tydliga krav. Kraven är dock ofta snarare knutna till skoltradition inom olika program och ämnen än till läroplan och kursplaner. Anknytningen till läroplanens övergripande mål kan utvecklas och enligt eleverna skiftar lärarnas förmåga att stärka dem i deras självförtroende. Skolan ligger över riksgenomsnittet avseende betyg på många program men inte på handels- och administrationsprogrammet, det naturvetenskapliga programmet och det samhällsvetenskapliga programmet. Ledning och lärare måste följa upp varför flickor gör bättre resultat än pojkar i stort, undantaget det estetiska programmet. Skolan bör kunna utveckla en tydligare samverkan avseende betyg och bedömning med Kavelbrogymnasiet.

Skolan måste arbeta med att tydliggöra målen för kurser och program samt att möjliggöra större delaktighet i hur undervisningen utformas och hur utvärderingar ska äga rum. Skolan bör också se till att undervisningen individualiseras. Enligt eleverna individualiserar inte lärarna undervisningen dvs. utgår från eleverna egna behov och deras erfarenheter och de uppger att många lektioner känns likadana eftersom alla elever arbetar med liknande uppgifter hela lektionen.

Skolan måste också finna tydliga strukturer för att eleverna ska få det stöd de har rätt till. Upprättade åtgärdsprogram måste utarbetas med större fokus på vilka behov eleven har och hur behoven ska tillgodoses.

Skolan har sedan tidigare arbetat systematiskt och målmedvetet med värdegrundsfrågor. Eleverna har kännedom om skolans likabehandlingsplan men den har fått litet genomslag i verksamheten. Planen uppfyller inte heller författningarnas krav.

Elevrådet på skolan behöver få skolledningens uppmärksamhet, eftersom representanterna i detta råd inte upplever att skolans ledning lyssnar på dem. Skolledningen bör se till att elevrådet utgör en plattform att fördjupa delaktighet och inflytande i undervisningen på skolan och i skolans övergripande verksamhet.

Den uppföljning och utvärdering som görs av enskilda lärare och i arbetslagen bör kunna systematiseras och sammanställas på ett tydligare sätt så att det framgår hur undervisningsresultaten kan prövas mot de metoder lärarna använder. Skolan måste tillse att utvecklingssamtal genomförs med eleverna minst en gång per termin. I intervjuer med eleverna uppger många av dem att de utvecklingssamtal som genomförs har mer fokus på hur eleverna betygmässigt ligger till än på elevernas utveckling till kompetenta människor.

Några av de lokala kurser som används vid skolan motsvarar i stort nationella kursplaner och det finns lokala kurser vars innehåll är övergripande läroplansmål.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan genomför inte utvecklingssamtal med eleverna minst en gång per termin (7 kap. 19 § gymnasieförordningen).
- Alla elever får inte det stöd de har rätt till (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Åtgärdsprogrammen uppfyller inte förordningens krav (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).
- Likabehandlingsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Elever har kostnader för utbildning i det specialutformade samhällsvetenskapsprogrammet ”Idrottsprogrammet”, inriktning friluftsliv (5 kap. 21 § skollagen).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav om elevers medverkan vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör bättre följa upp elevernas resultat i samtliga kurser så att undervisningsmetoderna kan prövas mot resultaten.
- Skolan bör utveckla innehållet i utvecklingssamtalen så att eleverna kan få information om elevens samlade kunskapsutveckling i de kurser som eleven har.
- Skolan bör fördjupa elevernas delaktighet och ansvar i skolans undervisning och i verksamheten i stort.
- Skolan bör arbeta för att bättre individualisera undervisningen.
- Skolan bör klargöra för eleverna på vilka grunder betygsättningen sker.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål.

Kommentar:

Eleverna som börjar i Västerhöjdsgymnasiet har varierande meritvärden från årskurs 9. Det finns elever vid vissa program som vid intagningen läsåret 2007/08 hade mycket höga betyg men det finns även utbildningar som inte krävde att betygspoängen var stor.

I Skövde finns två kommunala gymnasieskolor varav Västerhöjdsgymnasiet har huvudsakligen studieförberedande utbildningar. Av skolans sju program är tre yrkesförberedande och fyra motsvarande studieförberedande. Skolans betygsmedelvärde ligger över det genomsnittliga betygsmedelvärdet i riket med undantag av HP, NV och SP. Dessutom visar skolan bättre resultat än genomsnittet för riket när det gäller andelen elever som går ur skolan med högskolebehörighet och andelen elever som fått slutbetyg efter fyra år.

Vid en jämförelse med riket framkommer att det genomsnittliga betygsmedelvärdet per program när eleverna slutar gymnasieskolan överlag är i nivå med riket. ES och MP ligger mycket över riksgenomsnittet. När det gäller andel elever med slutbetyg efter fyra år är Västerhöjdsgymnasiets program i nivå med eller högre än motsvarande värde för riket.

En närmare granskning av betygsresultat för programmen visar att NP och SP har lägre resultat än riket när det gäller såväl det genomsnittliga betygsvärdet som andel elever med högskolebehörighet. HP har också lägre betygspoäng än riket och ligger klart under avseende behörighet till högskola.

Vid Västerhöjdsgymnasiet liksom i riket har flickorna bättre studieresultat än pojkarna, med undantag för det estetiska programmet, vilket visar sig i statistiken när det gäller meritvärde och andel med högskolebehörighet.

Tabell 2: Jämförelse mellan genomsnittligt betygsmedelvärde (poäng) m.m. för åren 2005–2007 för gymnasieelever vid Västerhöjdsgymnasiet i förhållande till riket.

År	Betygsmedelvärde (poäng)		Andel elever med högskolebehörighet (procent)		Andel elever i nationella program med slutbetyg efter fyra år (procent)	
	Västerhöjdsgymnasiet	Riket	Västerhöjdsgymnasiet	Riket	Västerhöjdsgymnasiet	Riket
2005	15,1	14,0	95	89	95	76
2006	14,8	14,0	93	89	91	76
2007	14,5	14,0	91	90	93	76

Källa: Skolverkets officiella statistik

Tabell 3: Betygsresultat för år 2007 för ett antal program vid Västerhöjdsgymnasiet i förhållande till riket. Motsvarande jämförelse av betygsresultat för skolans övriga program är inte möjlig då dessa inte finns redovisade i Skolverkets officiella statistik.

Program	Betygsmedelvärde (poäng)		Andel elever med högskolebehörighet (procent)		Andel elever med slutbetyg efter fyra år (procent)	
	Västerhöjdsgymnasiet	Riket	Västerhöjdsgymnasiet	Riket	Västerhöjdsgymnasiet	Riket
ES	16,9	14,9	100	90	92	81
HP	12,4	12,7	77	82	89	76
MP	15,0	13,7	100	86	93	77
NV	15,8	16,2	92	96	93	91
OP	13,3	13,2	86	87	.. ¹	.. ¹
SP	14,1	14,7	90	91	91	85
TE	14,4	14,0	88	89	100	83

Källa: Skolverkets officiella statistik år 2007

¹ Uppgift saknas.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsutvecklingen för varje elev följs upp fortlöpande i samtliga ämnen,
- om lärarna informerar eleven fortlöpande om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- om varje elev, minst en gång per termin ges ett utvecklingssamtal som utgår från en individuell studieplan med uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som eleven gjort.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av mindre god kvalitet. Skolan genomför i huvudsak utvecklingssamtal under första terminen. Därefter sker samtal mellan lärare och elever i olika former t.ex. mentorssamtal och mitterminssamtal. Skolan ska minst en gång varje termin ha utvecklingssamtal med eleverna med den individuella utvecklingsplanen som grund. Inte i någon intervju, eller av några uppgifter i kvalitetsredovisningen framgår hur utvecklingssamtalen genomförs i syftet att ge information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov:

Uppföljning av resultaten

Läraren skall fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna och i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samverka med hemmen och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling.

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.

Eleverna uppger att en lärare i ämnet religionskunskap prövar olika undervisningsmetoder. Enligt lärarna diskuterar man metoder på ämneskonferenser. Det framgår av kvalitetsredovisningarna att skolan tillvaratar uppgifter från samtal med elever och efter enkäter men detta gäller främst frågor om elevinflytande i allmänhet och frågor om likabehandlingsplanen. Av intervjuer med lärare, skolläda och elever samt studier av dokumentation från skolan framgår att skolan inte följer upp metoder och resultat på ett systematiskt sätt så att det är möjligt att med resultaten som grund kunna pröva sina undervisningsmål, arbetsformer och metoder.

Inspektörerna bedömer att skolan bättre bör följa upp elevernas resultat i samtliga

kurser för att undervisningsmål och metoder prövas mot resultaten.

Utvecklingssamtal

Minst en gång per termin skall rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal). Utvecklingssamtalet skall genomföras med den individuella studieplanen som grund.

I fråga om elever som inte fyllt 18 år och inte heller ingått äktenskap skall även vårdnadshavarna få sådan information som avses i första stycket.

Minst en gång per termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal). Utvecklingssamtalet ska genomföras med den individuella studieplanen som grund. I fråga om elever som inte fyllt 18 år och inte heller ingått äktenskap ska även vårdnadshavarna få sådan information.

I intervjuer med eleverna uppger många av dem att de utvecklingssamtal som genomförs har fokus på hur eleverna betygsmässigt ligger till mer än på elevernas kunskapsutveckling. Några av lärarna säger sig förstå att eleverna säger så. Enligt eleverna beror innehållet i samtalen väldigt mycket på vilken lärare man har. På ES, uppger elever och lärare, ges kontinuerligt information om elevens utveckling. Detta görs även i vissa fall på OP och HP där man nu, enligt uppgifter i kvalitetsredovisningarna från dessa program bestämt sig för att utveckla underlag för utvecklingssamtal till att omfatta mer än betygsrelaterad information.

På skolan ges ingen samlad bild av när utvecklingssamtalen hålls. Enligt uppgifter från elever och lärare varierar detta mellan programmen. Normalt sett har eleverna utvecklingssamtal i årskurs 1 under höstterminen. I OP uppger lärarna att utvecklingssamtal hålls varje termin och år.

Enligt uppgifter från elevrådet genomförs utvecklingssamtal med eleverna endast under första terminen i årskurs 1 och att det därefter är frivilligt att genomföra utvecklingssamtalen. Eleverna uppger att de inte vet skillnaden mellan utvecklingssamtal och mentorssamtal. Det sistnämnda bekräftas också i en elevenkät på ett program där begreppet individuell studieplan för många elever har en oklar innebörd. Det framgår också i intervjuer med eleverna att föräldrarna endast får inbjudan till det första utvecklingssamtalet.

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bör utveckla innehållet i utvecklingssamtalen så att eleverna kan få information om elevens samlade kunskapsutveckling i de kurser som eleven har.

Inspektörerna bedömer också att skolan måste genomföra utvecklingssamtal med eleverna minst en gång per termin och att föräldrarna inte ges denna information.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper och därvid beaktar hela kursen,

10 (19)

- om lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av god kvalitet. Bedömningar av elevernas kunskaper är i huvudsak allsidig och görs utifrån de nationella målen i kursplanerna. I intervjuer med elever framgår att de har en uppfattning om att kraven för de olika betygsnivåerna skiljer sig åt mellan programmen. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Betygssättning enligt författningarnas krav

Betyget uttrycker i vad mån den enskilde eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras i betygskriterier. Läraren ska redovisa för elever på vilka grunder betygssättningen sker.

I intervjuer med elever framgår att de har en uppfattning att kraven för de olika betygsnivåerna skiljer sig åt. Eleverna ger exempel på att de har en uppfattning om att det inte är en likvärdighet vid betygssättning i matematik på några program t.ex. på NV och på det specialutformade samhällsvetenskapsprogrammet med inriktning mot idrott. Vidare säger eleverna att de har uppfattningen att kraven för att få godkänt betyg i matematik är tuffare för NV eleverna än det är på andra program vilket också verifieras av lärare.

Inspektörerna bedömer att skolan bör klargöra för eleverna på vilka grunder betygssättningen sker.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,

- om alla elever har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar,
- om skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om samverkan sker mellan skolan och det omgivande samhället,
- om varje elev har en individuell studieplan.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av god kvalitet trots att skolan bör intensifiera arbetet med att göra eleverna intresserade av att utöva inflytande i hur undervisningen planeras och läggs upp samt att elevrådet måste få stöd och uppmuntran att vilja engagera sig i skolans frågor och därmed delaktiga i att ta ansvar. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Demokratiska arbetsformer och elevinflytande

Enligt läroplanen är det inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskaper om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Det framgår i intervjuer med elever att de inte är medvetna om läroplanens mål att sträva mot och inte heller mål att sträva mot i kärnämnen. På ES uppger eleverna att de har stort inflytande i undervisningen. Av intervjuer med elever på andra program framgår att de har uppfattningen att det är väldigt olika från lärare till lärare i vilken omfattning eleverna har inflytande. På några program upplever eleverna i intervjuer att de endast får göra "samma saker i kurserna år efter år" och de uppger att det beror på vilken lärare man har. I intervjuer med lärarna framgår att eleverna delges kursmål och betygskriterier i början av kursen men att "eleverna inte är intresserade av att utöva inflytande". Enligt lärarna "tenderar eleverna att lämna över ansvaret på läraren" i frågan om inflytande. Enligt uppgifter i kvalitetsredovisningen för SP svarar knappt hälften av eleverna att de har inflytande på undervisningens utformning. Elevrådet utgör ingen plattform för eleverna för att fördjupa delaktig-

het och inflytande i undervisningen på skolan.

Inspektörerna bedömer att skolan bör fördjupa elevernas delaktighet och inflytande över skolans undervisning och i verksamheten i stort.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav,
- om skolans individuella program först och främst förbereder eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet eftersom det inte framgår att alla elever inte får stöd som är i behov av det samt att åtgärdsprogram inte upprättats för elever som är i behov av det på det individuella programmet. Åtgärdsprogrammen ska innehålla uppgifter om utredning samt om vilka behov eleven har och hur skolan avser att arbeta för att åtgärda behoven. Skolan behöver tydligare individanpassa undervisningen. Följande brist och förbättringsbehov finns inom området:

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Av lektionsbesök och intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna i liten grad individualiserar undervisningen dvs. undervisningen utgår inte från elevernas egna behov och deras erfarenheter. Enligt eleverna känns de flesta lektioner likadana och de arbetar ofta med problem eller uppgifter som är likadana för alla klassens elever. Några elever uppger att några kurser i det program de valt känns meningslösa.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att bättre individualisera undervisningen.

Stöd

Enligt gymnasieförordningen ska en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna eller om

eleven av andra skäl behöver stöd.

Av intervjuer med rektorer, lärare och elever samt av dokumentstudier framgår att skolan inte har ett heltäckande system för att ge elever det stöd som de har rätt till. Elever på ett program ger exempel på att de efterfrågat stöd i matematik B, men trots att eleverna efterfrågat stöd under en längre tid har de ännu inte fått detta. På ett annat program uppger eleverna att man får stöd först om man själv efterfrågar detta. I intervjuer med lärarna uppger de att det finns kollegor som fått fylla ut sina tjänster med att ge extra stöd. Lärare uppger dock att de inte varit informerade om att elever hade tillgång till stöd på detta sätt. En lärare uppger att hon i sin roll som mentor i årskurs 3 har elever som borde blivit föremål för omfattande stöd redan i årskurs 1. Av intervjuer med elever på några program t.ex. OP och HP framgår att eleverna får stöd av ordinarie lärare i karaktärsämnen, ofta i form av individuell handledning. En lärare anser det vara svårt att ge stöd eftersom grupperna är så stora att lärarna har svårt att individualisera undervisningen. Det finns en övergripande redovisning om specialpedagogernas uppdrag på skolan, som inspektörerna har tagit del av. Skolan redovisar i sin lokala arbetsplan hur skolan ska identifiera elever i behov av stöd. Enligt uppgifter i kvalitetsredovisningen har elevhälsoteamet som mål under läsåret 2007/08 att utveckla stödet och förstärka samarbetet med mentorerna. Specialpedagogerna har som mål att utveckla stöd i matematik A-C. I den efterföljande analysen av vidtagna åtgärder, enligt kvalitetsredovisningen, uppger skolan följande: "Viktigt att stödja samarbetet mellan mentor och elevhälsa för att utveckla bra rutiner och identifiera elevers behov av stöd".

Inspektörernas bedömer att alla elever inte får det stöd de har rätt till.

Åtgärdsprogram

Enlig gymnasieförordningen ska rektor, om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Skolan använder en blankett med rubriken "Åtgärdsprogram/Handlingsprogram." Vid granskning av några åtgärdsprogram framgår att dessa mer är fokuserade på elevens problem än på vilka behov eleven har. Det framgår inte tydligt vilka behov eleven har och hur de ska tillgodoses. Olika åtgärdsprogram innehåller uppgifter av skilda slag t.ex. "Vi måste hitta en studiesituation för X", "Komma till skolan och delta i lektionerna", "Möta eleven på håltimmar för att stödja X i lärandet". I intervjuer med representanter för elevhälsan uppger de att åtgärdsprogrammen inte upprättas för elever på IV. Inspektörerna vill påpeka att bestämmelserna om åtgärdsprogram även gäller elever på IV.

Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen inte uppfyller förordningens krav.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av god kvalitet trots att den likabehandlingsplan som finns för skolan inte uppfyller kraven i bestämmelserna. Skolan är trygg och det pågår ett aktivt värdegrundsarbete. Inom området finns följande brist:

Likabehandlingsplan

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7 för arbetet med att främja likabehandling).

Västerhöjdsgymnasiet har en likabehandlingsplan. Planen saknar specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under året. Med tanke på de olika programmens struktur på skolan finns mer specifika behov än vad man kan utläsa i planen t.ex. avseende IVIK dvs. det individuella programmet, inriktning introduktionskurs för invandrare. Av likabehandlingsplanen framgår inte vad skolan ska vidta för åtgärder om en vuxen kränker en elev. I klassråd görs eleverna delaktiga i innehållet i likabehandlingsplanen. Planen är känd bland eleverna. Enligt uppgifter från elever och skolledning har eleverna inte medverkat i att upprätta likabehandlingsplanen.

Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen inte uppfyller de krav som ställs i bestämmelserna. Vidare måste likabehandlingsplanen upprättas under medverkan av eleverna.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav,
- om skolan erbjuder studie- och yrkesorientering,
- om de läromedel som används håller god kvalitet,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av mindre god kvalitet därför att elever i ämnet IDH 1201, "Friluftsliv" har kostnader för denna kurs samt att det finns lokala kurser, vars innehåll i stort motsvaras av nationella kurser och att innehållet i några lokala kurser består av mål som motsvarar övergripande läroplansmål. Inom området finns följande brister:

Lokala kurser

Enligt gymnasieförordningens ska en lokal kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. En lokal kurs kan förekomma på nationella, specialutformade och individuella program. En lokal kurs får inte ersätta kurser i kärnämnen eller de kurser i karaktärsämnen som är gemensamma för ett nationellt program eller finns inom en nationellt fastställd inriktning. I de fall en kursplan för en lokal kurs är avsedd att tillämpas inom ett nationellt program ska den vara förenlig med de nationellt fastställda programmålen.

Inspektörerna har tagit del av Utbildningsnämndens fattade beslut om lokala kurser på skolan. Av besluten, som är diarieförda, framgår att några lokala kurser i stort motsvarar nationella kurser t.ex. Människa idrott och hälsa B som i stort motsvarar Specialidrott A och Socialkunskap som motsvarar kursen Människan socialt och kulturellt. Avseende den lokala kursen Friskvårdsmassage kan det i sammanhanget ifrågasättas om eleverna i gymnasieskolan ska ha kunskap i områden som främst är ett uppdrag för eftergymnasiala utbildningar. Några lokala kurser t.ex. samlevnad och livstolkning samt kvinnligt – manligt - mänskligt har mål och innehåll som motsvarar övergripande läroplansmål.

Inspektörerna bedömer att skolan har lokala kurser vars innehåll tillgodoses genom nationella kurser eller som huvudsakligen består av övergripande läroplansmål.

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. I verksamheten får också förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Av intervjuer med elever som går på det specialutformade samhällsvetenskapsprogrammet "Idrottsprogrammet", inriktning friluftsliv i ämnet IDH 1201, har eleverna kostnader för utbildningen. Enligt eleverna måste de betala 800 kronor för liftkort då de deltar i en av skolan arrangerad idrottsdag, förlagd till en anläggning för utförsåkning, långt från Skövde.

Inspektörerna bedömer att utbildningen inte är avgiftsfri för alla elever.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,

- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som krävs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av god kvalitet. Lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och fyra av fem rektorer har lärarutbildning och alla rektorer har erfarenhet av undervisning på olika nivåer.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning av området är att det är av god kvalitet. Rektorerna visar i intervjuer att de är förtrogna med att arbeta i en mål- och resultatstyrd verksamhet i de program de har ansvar för. Rektorerna har en tydlig viljeinriktning för skolan. Intervjuade elever och personal bekräftar den bild inspektörerna fått vid intervju med rektorerna.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att området är av god kvalitet trots att eleverna inte varit delaktiga vid utarbetandet av skolans kvalitetsredovisning. Sammantaget arbetar skolan för att skapa en helhet i kvalitetsarbetet där lärare och personal i elevhälsan ska känna igen sig i utvecklingsarbetet oavsett på vilken nivå i organisationen man rör sig. De senaste två åren har skolledningen initierat och genomfört enkäter med eleverna för att ha som underlag för skolans kvalitetsarbete och där fokus har varit undervisningens kvalitet, arbetsmiljö och sociala miljö. Lärare i varje program har under ledning av en programledare varit involverade i detta arbete, inte minst med uppföljningen av enkäterna. Diskussionerna kring utvärderingarna har gett som resultat, enligt rektorerna, att lärare på ett nytt sätt visat förståelse för uppdraget att arbeta i en mål- och resultatstyrd verksamhet. Inom bedömningsområdet finns följande bris och förbättringsområde:

Kvalitetsredovisning

Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Västerhöjdsgymnasiet har upprättat en kvalitetsredovisning som innehåller uppgifter om bl.a. minsta garanterad undervisningstid för samhällsprogrammet, uppgifter om andel elever som nått minst betyget godkänt i slutbetyg, uppgifter om vilka resultat som elever på det individuella programmet gör samt uppgifter om kursbetyg i respektive program samt en koppling kring statistik på elevernas närvaro i programmen. I kvalitetsredovisningen redovisas analyser och förslag på åtgärder.

Det finns ingen samlad redogörelse för de olika programmens kunskapsresultat i form av betygsstatistik och resultat av nationella prov eftersom skolan valt att redovisa dessa uppgifter i utbildningsförvaltningens kvalitetsredovisning.

Varje program har därtill upprättat sin egen kvalitetsredovisning. Enligt både rektorer, programledare och lärare har detta ökat delaktigheten bland personal i elevhälsan och lärare att arbeta med skolans kvalitetsarbete.

Av intervjuer på Västerhöjdsgymnasiet framgår att eleverna inte varit delaktiga i att upprätta kvalitetsredovisningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna inte varit delaktiga i att utarbeta skolans kvalitetsredovisning.

Datum Ort
2008-12-11 Göteborg

Leif Aljered

Sven-Olof Lundin